

מניפה מיוחדת

ידיעון מניפת ההדרכה בחינוך המיוחד

מחוז חיפה

מחוז חיפה מבקש לקדם את החינוך לערכים, בהלימה לתכנית העבודה המחוזית ולנושא השנתי של משרד החינוך, לשם כך המסגרות של החינוך המיוחד מקדמות יוזמות חינוכיות המאפשרות את קידום התכנית האסטרטגית של משרד החינוך.

אחד האתגרים המרכזיים של מחוז חיפה הינו **עידוד יזמות וחשיבה פורצת דרך** המתבסס על קידום תרבות יזמית בבתי"ס, בכל המגזרים בקרב מנהלים, מורים, תלמידים וקהילה כמנוע מרכזי להתפתחות מתמדת. מצוינות ושיפור הישגים וכהעצמה של כוחות וחוזקות של התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים והצוות המקדם אותם.

מסגרות מקצועיות שונות בחינוך המיוחד נותנות מענה רחב לאוכלוסיות מגוונות, לתלמידים שוני צרכים, בעלי יכולות שונות, אשר חרטו על דגלם לקדם כל תלמיד.

מנהלי המסגרות יחד עם צוותיהם בונים תכניות עבודה בית ספריות. בשלב התכנון כבר מציינים את היעדים ומפרקים למשימות ודואגים לתכנון מושכל לאבני דרך שיובילו להצלחות ולהשגת היעדים שנקבעו.

אנו מאוד מתרגשים מפעילות ענפה שמתרחשת במסגרות החינוך המיוחד ברחבי המחוז וחשוב לנו לשתף אתכם ולרגש אתכם בחוויות ובפעילויות של תלמידינו.

אנחנו מעריכות את מניפת ההדרכה של החינוך המיוחד אשר מלווה את צוותי בתי הספר ושוקדת על התמקצעות ורתימה של היוזמות לקידום התכנית האישית של כל תלמיד.

תכנון לימודים

"כשאתה מנהל את הצדק בה אתה מביט על צדדים.
הצדדים עליהם אתה מביט-משתנים"
- ווין צייג

תהליכי תכנון לימודים כוללים בין היתר תוכנית לימודים בית ספרית (תלב"ס), תכנית לימודים כיתתית (תל"כ) ותכנית לימודים אישית המחויבת על פי חוק (תל"א).
בבתי ספר רבים מתקיימים תהליכי פיתוח של תוכניות לימודים בכל אחת מן הרמות הנ"ל מתוך כוונה להניע תהליכים פדגוגיים, להתאימם למאפיינים השונים של התלמידים ברמות התפקוד השונות ולשלבם מבחינה לימודית וחברתית.
תוכניות הלימודים בחינוך המיוחד מתבססות כולן על תוכניות הלימודים של החינוך הרגיל תוך ביצוע של שינויים, חלופות והתאמות בהתאם לאופי האוכלוסיה.
וכל זאת, לשם מה?
לשם מתן אפשרות והזדמנות לכל תלמיד ללמוד, להתקדם ולהשתלב בחברה.
התלבס"ים נבנים תחת ניהולו של המנהל והרכז הפדגוגי ובשיתוף צוות המורים, המטפלים וצוות מקצועות הבריאות. התלבס"ים נכתבים באופן ספיראלי והתפתחותי וכוללים ערכים – לשם מה?; נורמות – מה?; הזדמנויות למידה – איך?
התלבס"ים משמשים כבסיס לכתיבת התל"כים ומהם ניתן לגזור גם את מטרות התל"א. קיים דגש על בניית ממשקים בין תחומי הדעת השונים וזאת על מנת לתמוך בהוראה ולאפשר הפנמה יעילה ומעמיקה יותר של החומר הנלמד לתלמידים.
כל המשימות בתלב"סים ובתוכניות הכיתתיות המתייחסות למקצועות הלימוד השונים הינן באופן מכבד התואם את גילו הכרונולוגי של התלמיד למרות מגבלותיו.
תלב"סים נכתבים ראשית בכל תחומי הליבה של החינוך המיוחד ובשיתוף המדריכות המחוזיות בנושאים השונים. ככל שרמת התפקוד של התלמידים קרובה יותר לנורמה ניתן ללמד נושאים נוספים מתוך התוכנית של החינוך הרגיל.
בתכנון הלימודים בחינוך המיוחד ראוי להעלות את רף הציפיות ולשאוף לקידום התלמידים בכל התחומים: הלימודי, החברתי, הרגשי בכל רמות התפקוד מתוך אמונה ביכולתם ובחוזקותיהם.
למורים – לתכנן את השיעורים באופן מיטבי עבור תלמידיהם ולהקנות להם ידע ודרכי התמודדות בדרכם להשתלבות חברתית ותעסוקתית בהמשך.

בית ספר רננים

בבית הספר לומדים תלמידים עם משכל תקין עם הפרעות התנהגות מתקיימת תכנית הוראה למידה הערכה במקצוע התנ"ך על פי התלב"ס שנבנה בבית הספר. תוכנית שבסיומה מתקיים חידון המעודד ומניע את התלמידים ללמידה ולהצלחה.

התוכנית כוללת:

מעגל אישי - כל תלמיד התבקש לבצע משימה בהקשר לחומר הנלמד.

מעגל כיתתי - כל כיתה התבקשה להכין דגם בהקשר לחומר הנלמד.

מעגל דו שכבתי - חידון תנ"ך בהקשר לחומר הנלמד על-פי שתי שכבות ז'-ח', ט'-י'.

בית ספר עופר

בבית הספר לומדים תלמידים בני 12-21 עם ASD ומוגבלות שכלית התפתחותית ולקויות מורכבות. התלב"סים מתמקדים ברובם בנושאים מתוך עשרת תחומי ההכנה לחיים כגון אכילה, לבוש, הכנה לחיי עבודה, תפקוד בבית, חינוך מיני חברתי, זה"ב ועוד.

תפקודי הלומד השונים באים לידי ביטוי בתוכניות ודגש רב ניתן להקניה של מיומנויות של תפקוד עצמאי יכולת בחירה, פיתוח יוזמה, אחריות אישית וקבוצתית ועריכת רפלקציה בסיומו של תהליך.

שיפור מיומנויות

אחריות = תפקיד

הכנה לתורנות
חדר אוכל

בנייה ירוקה בבית ספר "הנרייטה סאלד"

בבית הספר לומדים 109 תלמידים בכיתות א-ח, עם מוגבלות שכלית התפתחותית קלה או עם משכל גבולי ומצרף לקויות נלוות. בבית הספר פותח תלב"ס בנושאי איכות הסביבה וחינוך לקיימות והוקם גן אקולוגי באמצעות הקהילה. בעקבות התלב"ס, השתלמות בית ספרית ותהליכים חינוכיים ומעשיים, הוכר בית הספר כבית ספר "ירוק מתמיד". מכאן, קצרה הדרך לתחרות בניה ירוקה ארצית בין בתי ספר ירוקים מתמידים ולזכייה במקום הראשון ובציון לשבח. בית הספר יבנה "שדה אקוסטי עומד" שיפריד בין הגן האקולוגי והמבנה לבין כביש רחוב ההגנה הגורם למפגעי רעש וזיהום אויר. את הדגמים לקיר הירוק יצרו התלמידים. בעקבות הזכייה התקיים מפגש "מאיץ חשיבה" לכל בתי הספר ממחוז חיפה והצפון המשתתפים השנה בתחרות מטעם המועצה הישראלית לבנייה ירוקה, משרד החינוך והמשרד להגנת הסביבה. 50 משתתפים היו במפגש שנועד להצית את הדמיון, לתת השראה וכלים להגדלה ופיתוח רעיונות של הפרויקטים הבית ספריים המשתתפים בתחרות השנה. המפגש התקיים בבית ספר הנרייטה סאלד המשמש דוגמא לפרויקט שזכה בתחרות בתשע"ז במקום ראשון ובציון לשבח - "שדה אקוסטי עומד". ההדים למפגש היו חיוביים ביותר, היה מהנה, מרתק ומעשיר לכל המשתתפים.

דגמים של "שדה אקוסטי" עומד שיצרו התלמידים

מפגש "מאיץ חשיבה" ינואר 2018

בית ספר אבן גבירול

בבית הספר לומדים תלמידים עם משכל גבולי ומוגבלות שכלית התפתחותית קלה בני 12-21. בבית הספר נכתבו מספר תלב"סים כגון חשבון שימושי, הכנה לחיי עבודה, אזרחות, קבלת תעודת זהות לתלמידי כיתה י', היסטוריה וגאוגרפיה והמלאכה ממשיכה.

מודדים בכריכה את הספרים

בדרך לעבודה

חשבון שימושי

הכנה לחיים

"אתה חייב אלמנך עכשיו להכיר בחייך ולאזן אותך
לומר 'כן בחירותי'
נחמו se אצט בנויה על בחירותי".
- יאנוס, 1994

הכנה לחיים הוא מקצוע ליבה חובה בחינוך המיוחד וציר מרכזי לעבודתנו בכל הלקויות. עשרת תחומי הכנה לחיים תומכים באופן נרחב בבוגר אותו נרצה להוציא מתוך בתי הספר שלנו, בוגר אחראי, מתפקד בצורה מיטבית, תורם לקהילה ומממש את עצמו על פי ערכיו.

על מנת לתת מענה הולם לתלמידינו לאורך שנות לימודיהם החל ממסגרות הגנים ועד גיל 21, חשוב לבנות תלב"ס ספיראלי המותאם לרמת התלמידים ולצרכיהם. בתי ספר רבים במחוז בנו תלב"ס בהכנה לחיים ועובדים כבר לפיו, ובתי ספר נוספים נמצאים בתהליך כתיבת תלב"ס.

בתי הספר בהם התלמידים קרובים לנורמה, עוסקים לרוב בהכנה לחיי עבודה, ייצוג עצמי ונחישות עצמית, בטחון ובטיחות, פנאי, יחסים חברתיים וחינוך מיני חברתי. בתי הספר המורכבים יותר, לרוב עובדים על כל תחומי הכנה לחיים ע"פ ההתאמה לגיל.

השנה ניתן דגש מיוחד ברמה הארצית על תחום הפנאי בכל הרמות ובכל הגילאים. החל מהתאמת פעילות הפנאי והמשחק בבתי הספר בהם תלמידים מורכבים ועד פנאי בלתי פורמלי לתלמידים הקרובים לנורמה. חשוב לתת את דעתנו על המתרחש לאחר סיום שעות הלימודים. האם התלמידים שלנו יודעים כיצד לבלות את שעות אחר הצהרים בפעילות מהנה, מותאמת ומעצימה? מה עלינו ללמד בשעות בית הספר על מנת לייעל את שעות הפנאי בבית? כיצד תעשה ההעברה לבית?

על מנת לבחון את הנושא לעומק, השנה יום העיון הארצי אשר יתקיים ב 14.02 במשרד החינוך בתל אביב יעסוק בנושא הפנאי.

כחלק מהטמעת תכניות הכנה לחיים, עקרונות ל"ב 21 ומעגל ההפנמה במחוז בתי ספר רבים מקיימים למידות עמיתים לאורך השנה. מספר אנשי צוות נכנסים לשיעור בנושא הכנה לחיים, צופים בו וממלאים דף תצפית אודות השיעור. לאחר מכן נפגש כל הצוות שצפה בשיעור ביחד עם המורה לשיח משותף בעקבות השיעור.

השנה מתקיימת השתלמות ייחודית במחוז, השתלמות מובילים. ההשתלמות נועדה אך ורק למובילי הכנה לחיים/ל"ב 21, מועברת בצורה סדנאית ומקדמת את דרך ההטמעה בבתי הספר.

נירי דוד

0544369301

nirydavid@gmail.com

בית ספר רגבים

בבית ספר רגבים לומדים תלמידים עם משכל גבולי, מוגבלות שכלית קלה, הפרעות התנהגות והפרעות רגשיות. בבית חינוך "רגבים" מושם דגש על הכנה לחיים. בביה"ס נבנה מיפוי ומכוון המסייע לתכנון תוכניות אישיות וכיתתיות על פי עשרת התחומים של הכנה לחיים ובהתאם לתלבי"ס שנבנה בביה"ס.

כל תלמיד לומד בכיתה ויוצא להתנסויות "הלכה למעשה" בסביבת ביה"ס ובקהילה. במסגרת למידת עמיתים בנושא של הכנה לחיים מתקיימות צפיות בשיעורים והתנסות במעגלי שיח.

למידת עמיתים היא אחת הדרכים הנפלאות ללמידה משותפת, חווייתית ומעמיקה בתחום הכנה לחיים.

מובילת תחום הכנה לחיים: יערה מרקוביץ

בי"ס אלאמל

בבית ספר אלאמל לומדים תלמידים עם מוגבלות שכלית בינונית ומטה.

בית-ספר אלאמל רואה בעצמו, כמקום אידאלי המאפשר הזדמנויות הוראה ולמידה כאמצעי לשיפור תפקודם של תלמידים במגוון תחומים. אחד התחומים של הכנה לחיים, ששמים עליו דגש לאחרונה הוא ניצול שעות פנאי. לפי אריסטו "המשחק היא הנאה בעשיית דבר שאין לו המשך".

לאור ישיבות התל"א עם ההורים התברר שהתלמידים מבליים את רוב זמנם מול המדיה. על מנת לעודד אינטראקציה חברתית, יוזמה, בחירה ועצמאות בחרנו במשחק כאמצעי. מטרה זו, באה לידי ביטוי בשלושה דרכים:

1. סדנת טרום תעסוקה- בה התלמידים יוצרים משחקים שנהנו מהם.
2. "מרכז משחקים"- כל כיתה נכנסת למרכז פעם בשבוע, ושם התלמידים נהנים ממגוון המשחקים (משחקים מוטוריים, משחקים שייצרו ומשחקים שקנינו).
3. התלמידים משאילים משחק ע"פ בחירתם למשך שבוע והם משחקים בו עם משפחתם.

מובילת תחום הכנה לחיים: נרג'יס עומרי

בית ספר צור

בית ספר יסודי צור לתלמידים עם לקויות תקשורת על רצף ה-A.S.D בפרדס חנה, חדש-צומח, מעודד ומחנך לעצמאות מירבית באמצעות הרחבה וביסוס של מיומנויות יומיומיות. התמודדות עם אתגרים ולמידה גם מניסיונות פחות מוצלחים כמו מחוויות הצלחה, משמשים ככלי להשגת מטרות נרחבות של פיתוח תפקודים התנהגותיים- חברתיים ונפשיים. דרך מטלות שונות לומד התלמיד לפתח אחריות מלאה ועצמאית אשר תורמת לאיכות חייו. זמני הארוחות בביה"ס הם הזדמנות נפלאה ליצירת קשר בין תלמידי הכיתה, ליישום עיקרון הבחירה, לקיחת יוזמה, קידום והרחבת העדפות אישיות ופיתוח אוטונומיה ועצמאות.

בית ספר מרום

בבית ספר מרום לומדים תלמידים עם הפרעות נפשיות. ביה"ס "מרום" נכנס השנה לתוכנית הכנה לחיי עבודה. במסגרת התוכנית מתקיימות סדנאות עבודה בביה"ס והתנסויות תעסוקתיות מגוונות במקומות בחוץ. התלמידים יוצאים יום בשבוע להתנסות במקומות העבודה בהדרכה של איש צוות, לאחר ההתנסות מתקיים עיבוד ורפלקציה ובנוסף מתקיימים שיעורים קבועים במערכת בהם מועבר ידע אודות עולם העבודה, כגון זכויות עובד, ראיון עבודה, כתיבת קורות חיים, אוריינטציית עתיד ועוד. התוכנית מאפשרת לתלמידים פיתוח מודעות אישית והכוונה עצמית, קבלת כלים וידע להעשרת המשאב הפנימי, המאפשרים בחירה והשתלבות בעיסוק משמעותי לחיים בתום התכנית. התלמידים מגלים מוטיבציה לעבוד ולהתקדם, מגיעים בשמחה ליום ההתנסות, כמו גם לוקחים אחריות ומפגינים בגרות בהתנהלותם הכללית.

צוות הכנה לחיי עבודה:

מירב יהודה - משתלת יגור.
רותי ברסקין עדי- מרומיקה.
קרן מלמן - מטבח כפר הנוער
סיון דרעי- גני ילדים
ומזכירות.

מובילת תחום הכנה לחיים:

סיון דרעי

מנהלת ביה"ס: שירה מרלי

בית ספר תדהר – בית אקשטיין

בית ספר תדהר הוא בית ספר לתלמידים עם מוגבלות שכלית בינונית מורכבת ומטה.

סדנאות תעסוקה כהכנה לחיים

כחלק מהכנה לחיים בתחומים שונים הנלמדים בבית הספר פתחנו השנה סדנאות תעסוקה כהכנה לחיי העבודה. בסדנה רוכשים התלמידים מיומנויות עבודה לקראת היציאה מבי"ס בגיל 21.

התלמידים המשתתפים בתכנית לוקחים חלק בשלוש סדנאות המתרגלות ביצוע עבודות מגוונות.

הסדנאות הפועלות השנה:

סדנת עיסת נייר, סדנת בישול, סדנה להכנת כרטיסי ברכה ומגנטים.

יום עיון ארצי בהכנה לחיים – 26.02

אגף א' חינוך מיוחד – משרד החינוך
מסמכים ממקצועות הבריאות העובדים עם תלמידים עם מוגבלות ליום עיון בנושא:

מסמך מורים ואנשי חינוך. מדריכים. מסמכים ממקצועות הבריאות העובדים עם תלמידים עם מוגבלות ליום עיון בנושא:

מה קורה בשני בצהריים?

Save the date

פנאי

לתלמידים עם מוגבלות

יום שני, י"א אדר תשע"ח, 26 בפברואר 2018
14:00-18:00, משרד החינוך תל אביב,
קומה 1 אולם 1, רחוב השלושה 2, תל אביב.

אילנה שיפמן
מדריכה מרכזת

מימי פלצי
מפקחת, אגף א' חינוך מיוחד

יסמין לסג דרג
מדריכה מרכזת

משרד החינוך

משרד החינוך

משרד החינוך

מנהל חברה ונוער

"כְּצִי אֶפְשָׁיִם חֲלוֹם אֶחָד יֵשֶׁן יֵשׁ צִוְּרָק מֵאִילָיוֹן
חֲלוֹמִים
אֶלֶּה צִוְּרָם אֶת עֵינֵיהֶם"
- אֶרְוֶל מֵיָרֵךְ

מתוך אתר מנהל חברה ונוער:

"בני הנוער הם ההון האנושי והחברתי של מדינת ישראל. מנהל חברה ונוער אחראי מטעם ממשלת ישראל ומשרד החינוך על החינוך הבלתי פורמלי, הכשרת כלל ילדי ישראל לחיי חברה וקהילה ושותף מוביל בחינוך לערכים, על מנת לעצב דמות אזרח בוגר, ערכי ותורם לחברה, על בסיס חוק החינוך"

להשגת מטרות אלה, התמניתי כמנחה המקשרת, בין תכניות מטה מנהל חברה ונוער לחינוך המיוחד, להובלת ולהטמעת למידה חברתית, אזרחות פעילה, שוויון הזדמנויות, טיפוח מנהיגות צעירה, הכרת הארץ, המורשת התרבותית אהבת המולדת ולקידום תחום המעורבות החברתית.

בתי הספר והמוסדות לחינוך המיוחד, פתחו שעריהם, אימצו תכניות רבות שאף הפכו למסורת, תוך התאמת התכנים לאופי אוכלוסיית בית הספר וצרכיה.

בבואי לבתי הספר, חשוב לי להכיר את אוכלוסיית המבוגרים והתלמידים כאחד, לקדם ולהעשיר כל פרט מהמקום בו הוא נמצא, למצוא אתגרים, לחלום חלומות ולהתרגש מהצעדים אף הזעירים...

יעדי החינוך החברתי בחינוך המיוחד במחוז חיפה:

1. פיתוח מקצועי לבעלי תפקידים בחינוך החברתי בחינוך המיוחד.
2. קידום המנהיגות אצל תלמידי החינוך המיוחד בכל תחומים בשילוב תכנית ההכנה לחיים.
ניתן דגש מפגשי מועצות במהלך שנה"ל, אישור לאות תקינות המועצה בבתי הספר ונציגות נציג במועצת התלמידים המחוזית.
3. הכנה ושילוב תלמידים בצה"ל/ שירות לאומי.
4. מושקע מאמץ רב בעמידה בסף שעות המעורבות החברתית.
תלמידי החינוך המיוחד משולבים במקומות ההתנדבות לפי נטיות ליבם, יכולותיהם ומתוך תשומת לב לקידום חברתית ורגשית.
כמו כן מתקיימת פעילות בקבוצות ע"פ תכנית המעורבות הקבוצתית.

קרן מנור

0522037825

kerenma.ih@gmail.com

בית ספר גן-אור

בית ספר גן-אור הוא בית ספר לתלמידים עם מוגבלות שכלית קשה/עמוקה ומוגבלות פיזית.

תלמידי ביה"ס גנאור, בהובלת הרכזת החברתית טליה, מחנכים וסייעים, חוגגים חגיגת חג חנוכה בשיתוף עם דיירי הבית המיוחד, הממוקם בקרית אתא.

בית ספר גיל

בית ספר לתלמידים עם מוגבלות שכלית בינונית-קשה.

במסגרת פרויקט מפגשים חברתיים בין תלמידי בי"ס "גיל" לתלמידי "ריאלי מטו"ס", בנושא שבעים שנה למדינה, מקימים התלמידים יחדיו תאטרון שחור שיוצג לקראת סוף השנה.

כל התלמידים שותפים לתהליך החל מבחירת הנושאים ועד הצגת התאטרון.

חינוך מתמטי

"תמצית של מתמטיקה היא לא אספק זכרון ציורי
כי אם אספק עיניים מלאות חיים".
- א. ש. שטיינברג

תחום המתמטיקה בחינוך תופס מקום נכבד. החל מחישובים בחיי היומיום שניתן להגדירם כמתמטיקה שימושית, ועד להתמודדות עם נושאים שונים ברמות חשיבה גבוהות יותר כנדרש בבחינות הבגרות. הלימוד בכל רצף הנושאים הוא משמעותי וידידותי יותר ככל שמעורבים בו יותר אמצעי המחשה.

מכאן, המטרות העיקריות בהדרכת המורים והרכזים בתחום המתמטיקה לשנה זו הן:

א. הכרת תוכניות הלימוד של שכבת הגיל בחינוך הרגיל תוך התאמה כיתתית ואישית

בבתי ספר לחינוך מיוחד קיימת תחלופה של מורות לעיתים קרובות, ומכאן הצורך ללוות מורות/ים חדשות/ים בתחילת דרכם, הן בחשיפה לחומרי הלימוד המתאימים לגיל הכרונולוגי והן לדרכי הוראה מגוונות. במסגרת המפגשים מתקיימת בדיקת הצרכים ללווי מורים אלה.

בנוסף, נפתחה השתלמות העוסקת בגיוון דרכי הוראת המתמטיקה דרך משחקים ואמצעי המחשה נוספים לתלמידים מתקשים.

ב. שילוב המחשב בהוראת המתמטיקה בשכבות השונות

במסגרת המפגשים נחשפים המורים ליישומים במתמטיקה, כמו למשל הגיאוגברה, כאמצעי המחשה בעל עוצמה רבה, וכן כדוגמא לגיוון דרכי הוראה. המורים מקבלים ליווי והנחייה כיצד להפעיל את היישומון ולהיעזר בו בהוראה.

בנוסף, נחשפים המורים לאתרים באינטרנט, בהם ניתן לשחק ולתרגל את חומרי הלימוד השונים. גם כאן יש דגש על גיוון דרכי הוראה.

ג. הוראת מתמטיקה שימושית כחלק מתוכנית הלימודים

המתמטיקה השימושית היא נושא חשוב ביותר לכל תלמיד, וודאי לתלמידי חינוך מיוחד.

ואכן, ברוב בתי הספר הוא נכנס כחלק מתוכנית הלימודים, בעיקר לתלמידים המתקשים לתפקד בחומרים הדורשים רמת חשיבה גבוהה יותר כמו לבגרות, אך גם לשאר התלמידים בבית הספר, כחלק מההכנה לחיים.

בית ספר אהבה

בית ספר לתלמידים עם הפרעות התנהגות והפרעות רגשיות.
יום שיא במתמטיקה

חינוך לשוני

"לא משנה מה אנשים אומרים לך.
מיילים ופדיונות יכולים לשנות את העולם."
- רובין וויליאמס

קידום תהליכי קריאה והבנה

במחוז חיפה מתקיימת הטמעה של תכנית פיתוח וקידום תהליכי קריאה, כתיבה והבנה, וזאת על פי הספרות המחקרית העדכנית שהתפרסמה בשנים האחרונות, העוסקת במודלים רב-רכיביים בהבנת הנקרא, אשר על פיה, הבנת הנקרא מושפעת לא רק מתהליכי קריאה בסיסיים ומידע לשוני אלא גם מתהליכים רגשיים ומטה-קוגניטיביים.

הטמעת התהליך במחוז נעשה בשני אופנים: הדרכת צוותים בתוך בתי הספר ופיתוח מקצועי על ידי צוות מכון אדמונד ספרא, אוניברסיטת חיפה.

בהשתלמות המחוזית מוצגים הרכיבים המשפיעים על הבנת נקרא, וכן אסטרטגיות התערבות לקידום ההיבטים השונים תוך התנסות ביישומן ותרגול הפרקטיקה.

המשתלמים מכירים מודלים רב רכיבים של הבנת הנקרא והשלכתם על תהליכי הערכה והתערבות, מעמיקים הכרות עם תפקודם של לומדים שונים במטלות הבנת נקרא וניתוח התפקוד בהקשר לידע התיאורטי שנלמד, וכן, הכרה ויישום של אסטרטגיות התערבות לקידום הבנת הנקרא.

בבתי הספר מתקיימת הדרכה לקידום תהליכי קריאה וכתיבה וכן לפיתוח יחידות הוראה לקידום הבנת הנקרא והבנת הטקסט המושמע.

רחל רטיג

0507626948

rachel.rettig@gmail.com

בוראן חנדוקלו

0522835257

b.handoklo@gmail.com

שרה קורלנסקי

0523707878

s.korlanski@gmail.com

בית ספר "אופקים"

בבית ספר "אופקים" לומדים תלמידים עם לקויות פיזיות מורכבות. הכיתות מאופיינות בהטרוגניות בהיבט המוטורי, הקוגניטיבי והשפתי. בשכבה הצעירה יצרנו קבוצות הומוגניות על פי רמת התלמידים בשפה הכתובה והמדוברת.

שלוש פעמים בשבוע התלמידים מחולקים לקבוצות שפה לפי רמות, ובנוסף משתתפים בשיעור פרטני לתרגול וחיזוק.

העבודה בקבוצות מאופיינת בשימוש מוגבר של טכנולוגיה מסייעת, כאשר כל תלמיד זקוק לעזרים ושיטות עבודה מותאמות.

צוות מקצועות הבריאות לוקח חלק פעיל בקבוצות, כאשר קלינאיות תקשורת ומרפאות בעיסוק משולבות בקבוצות ועובדות עם המורות בשיתוף פעולה תוך שימת דגש על הייחודיות של כל מקצוע.

התהליך מלווה במקצועיות ובמסירות על ידי שרה קורלנסקי, מדריכה מחוזית להטמעת תוכנית שפה, אשר מדריכה את הצוות בזמן הפעילות בקבוצות, פוגשת את המורות יחד עם רכזת השפה ומדריכה את צוות המורות במליאה להעשרה וללמידה של תהליכי רכישת הקריאה ופיתוח תהליכי הבנה.

פיתוח מודלים של עבודה שיתופית להוראה וטיפול בשפה ותקשורת בקרב צוותים חינוכיים וקלינאיות תקשורת במסגרות לאוכלוסיות מורכבות

במסגרת קידום למידה משמעותית והתפתחות מקצועית בתחום שפה ותקשורת, נפתחה השתלמות המתמקדת בקידום הישגי לומדים בעלי תפקודים קוגניטיביים מורכבים. ההשתלמות מהווה פיתוח מקצועי עבור שתי קהילות מקצועיות: קלינאיות תקשורת וצוותי חינוך בתחום השפה, ועוסקת בהטמעת המודל השיתופי שהתגבש באגף החינוך המיוחד הכולל תהליכי הערכה, הוראה ולמידה בתחום שפה ותקשורת. במהלך ההשתלמות הצוותים מכירים את מסמכי המדיניות המעודכנים, כלי הערכה ותכנון לימודים ומתנסים ביישום המודל השיתופי.

בית ספר עופר

בבית הספר לומדים תלמידים בני 12-21 עם ASD, מוגבלות שכלית התפתחותית ולקויות מורכבות.

בבית ספר עופר מטמיעים מודל עבודה שיתופי בתחום השפה והתקשורת-מחנכת וקלינאית תקשורת:

בשלב הראשון - טרום כתיבת התל"א והתל"כ מתקיים מפגש משותף להערכה ראשונית, בהסתמך על המיפוי התקשורתי.

בשלב השני - נערך דיון ונקבעת תכנית ההתערבות של התלמיד/הכיתה. מובן, שהשיח נעשה על סמך המיפוי התקשורתי שנעשה לכל תלמיד וכך נוצרות גם קבוצות בתוך הכיתה עם מטרות משותפות הנכתבות בתכנית שפה כיתתית-קבוצתית.

בשלב השלישי - שלב תכנון אופני ההתערבות. המחנכת והקלינאית מחליטות יחד על מה הן תעבודנה באופן פרטני, ועל אילו מטרות הן תעבודנה במשותף - בקבוצה.

בשלב הרביעי - מתקיים שיח רפלקטיבי והערכה דינמית במהלך כל השנה לבחינת ההישגים ותוצאות ההתערבות, ונעשה שינוי של התכנית במידת הצורך.

שיעור חינוך מיני: עבודה משותפת של המחנכת, קלינאית ויועצת:

הכוונה של רכזי שפה ומורים בבתי ספר חט"ע לאוכלוסיות גבוליות ומשכל תקין להגשת התלמידים למבחני בגרות בהתאמה לתלמידים.

ההדרכה בבתי הספר העל יסודיים במשכל גבולי ומעלה מכוונת לגידול מספר תלמידי החינוך המיוחד הניגשים לבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון. ההכוונה מיועדת הן לבתי הספר לחינוך מיוחד והן לכיתות המקדמות ולתלמידי השילוב בחינוך הרגיל. ראוי לציין כי בשנתיים האחרונות חלה עלייה משמעותית במחוז חיפה בהכוונת תלמידי החינוך המיוחד לבגרות. ההכוונה כוללת הכשרה מקצועית של מורים בהוראת הלשון העברית. כמו כן תכנון לימודים ממוקד וספירלי מבחינת צמצום פערים ברמת הקריאה ופיתוח מיומנויות הבנה, כתיבה ומטה לשון ברמות חשיבה גבוהות מחטיבת הביניים ועד התיכון.

הדרכת השפה מכוונת אף לשיתוף מחוזי בתכניות ייחודיות של בתי הספר המכוונות ללמידה משמעותית ורלוונטית עבור אוכלוסיית בית הספר. מה שמתאים לאחד יכול להתאים לאחר. כאן המקום להודות, לרכזת השפה בביה"ס "אחוזת ילדים" ורכזת השפה בביה"ס "רננים" על שיתוף הפעולה בהכנת תכנית עבודה, חומרי למידה ומאגרי הערכה ספירליים ועל שיתוף החומרים למחוז כולו. עבודה זו מוכיחה את עצמה על-פי אופן קבלתה ושימושה ברמה מחוזית בין כלל בתי הספר והמתי"אות.

בי"ס "תום בית אקשטיין" גן שמואל

בית ספר לתלמידים עם לקויות למידה.
בהנחיית הרכזת לירן קאלוש, מוביל זו השנה השנייה תכנית הערכה חלופית בעברית.
התלמידים לומדים לכתוב כתיבת טיעון באופן חווייתי על-פי בחירת נושא אישי ורלוונטי
לתלמיד כחלק מציון 30% פנימי לבגרות בעברית.

בית ספר אחוזת ילדים

בית ספר לתלמידים עם לקויות בתחום ההתנהגותי/הרגשי/הנפשי.
התלמידים בעבודה עם חוברות הבנה והבעה בעברית בהתאם לתכנית הלימודים
הספירלית, ששותפה להכנתה רכזת השפה אביבית גולדשטיין.

בי"ס "אדנים" חדרה

בית ספר לתלמידים עם הפרעות נפשיות.
בהנחיית הרכזת רחל ביוגפלט:
פיתוח ההבעה בעל-פה- השיח הדבור על-פי מבנית דיווח צמוד טקסט ודיווח ללא טקסט,
מבנית טיעון ודיון ומבנית היבחנות בעל-פה.

בי"ס אלעטא

בית ספר לתלמידים עם לקויות בתחום ההתנהגותי והרגשי. שילוב המחשב בעשייה החינוכית למינוף הישגי תלמידים והכנת התלמידים לעתיד בכפר הגלובלי בו אנו חיים.

בית ספר אלוופא ג'סר אזרקא

בית ספר לתלמידים עם מוגבלות שכלית בינוני-קשה. בית הספר הציב לעצמו מטרה עליונה והיא לתת את המענה ההולם וההוליסטי לתלמידים עם הלקויות המורכבות. בשל כך, צוות בית הספר התאימו לתלמידים אלה מיפוי המתייחס לכל תחומי התקשורת שלהם. בנוסף בית הספר הטמיע בקרב צוות העובדים בו והורים את חשיבות התת"ח כגישת חיים בהתמודדות ביומיום עם תלמידים אלה.

אשכול גני אלמג'ד

גנים לילדים החל מעיכוב התפתחותי ועל למוגבלות שכלית עמוקה.

באשכול גנים לומדים ילדים וצוותים והורים על רוח הגן שומרים, הנאה וסקרנות מעוררים. כשירות לשונית מטפחים ובספרים מדפדפים ומשוטטים. ניצן אוטונומי מפתחים, יוזמות, נענים ומביעים. מההתנסות בשפה נהנים ועקרונות האוריינות מרחיבים בשותפות צוותים מאמינים ובעקבות הילדים משגשים.

בית ספר אלרחמה באקה

בית ספר לתלמידים עם מוגבלות שכלית.

בית הספר על כל שותפיו מהווה כד אוהב, לטיפוח בוגר בעל מכוונות למימוש עצמי, מכיר בצרכיו ומגבולותיו ומשתמש ביכולותיו כנקודות מוצא להשתלבות בחברה, תוך כדי אחריות ומחויבות כלפי עצמו והחברה. בשל כך, וכפי שבביה"ס מאמינים שתקשורת מהווה בסיס לקידום מיומנויות אלו, הוטמע בקרב הצוות השימוש במיפוי היכולות התקשורתיות של התלמידים וחשיבות התת"ח להשגת המטרות.

בי"ס אלרחמה
באקה אל-ג'רייה

ביה"ס אפק א.א.פחם

בית ספר לתלמידים עם לקויות למידה.

מדגיש את חשיבות פיתוח מיומנויות הצגה ודיבור מול קהל להקנות לתלמידיהם כלים וניסיון ומאפשר לכל תלמיד לנאום ולדבר מול קהל.

בית ספר ניסויי אלמנאר

בית ספר לתלמידים עם לקויות פיזיות, לקויות למידה ומוגבלות שכלית.

בית ספר לבעלי יכולות מיוחדות. יותר תלמידים קוראים בזכות הגישה הקונטמפלטיבית, גישת ההתבוננות אשר בית הספר מפתח.

בי"ס אלרשיד א.א.פחם

בית ספר לתלמידים עם הפרעות נפשיות.
מדגיש שימוש בשפה להבעת רגשות ומסרים. פעילות בדגש על הבעה רגשית שמביאה לויסות ושליטה רגשית, המביאים את קהל התלמידים לביטחון עצמי ומוכנות ללמידה.

בית ספר אלמסאר:

בית ספר לתלמידים עם לקויות בתחום הרגשי/התנהגותי.
הסיפור העממי וכלי הנגינה ככלי לפיתוח הבעה בעל פה ורגשות. אחת המטרות בבית"ס לקדם הישגי תלמידים ולהכניס לחיים עתידיים כבוגרים המשתלבים ומשתתפים בחברה ובקהילה.

בית ספר אלכיאן

בית ספר אלכיאן לקשר ותקשורת הינו מרחב בטוח וחם המאמין בבן אדם כמטרה ושהחינוך הוא הדרך, בית ספר הדוגל במודל שיתופי בין אנשי צוות, מפתח אקלים חינוכי מיטבי רב מקצועי עם דגש על התחום התקשורתי. אנו מאמינים שתקשורת משפרת איכות חיים ומקנה ארגז כלים לפרט כדי להביע את עצמו, רגשותיו וצרכיו האישיים ובכך להגביר רמת האוטונומיה האישית

לקוויות חושים – שמיעה וראייה

הצגרים הטובים והיפים ביותר אינם נראים או
נשמעים.
אפשר להרשים אותם צדק האל. – ראלף קלי

לקות חושית מתבטאת באבדן חלקי או מלא של יכולת הראיה ו/או השמיעה. הלקות תיתכן מלידה או בשלבים מאוחרים יותר בחיי הילד.
ללקות חושית השפעה על תפקודו של הילד בתחומי חיים רבים כגון: התנהגות, תקשורת, למידה וידע עולם, רגש ודימוי עצמי, התנהגות וחיברות.

ציפי קליין

0542497050

kleintzipi@gmail.com

ענבל לוי

0507491346

inbal1708@gmail.com

לקות שמיעה גורמת לקבלת מידע חלקי, לא עקבי ועקב זאת לקשיים בתחומים הבאים:

ההדרכה במחוז מתבצעת מטעם המרכז החינוכי-טיפול לילדים כבדי שמיעה וחירשים במחוז חיפה. ההדרכה ניתנת לבתי ספר בהם משולב ילד כבד שמיעה/ חירש, לכיתות כבדי שמיעה וחירשים וכן לבתי הספר לחינוך מיוחד במחוז בהם משולבים תלמידים כבדי שמיעה/ חירשים.

במסגרת ההדרכה המחוזית מתבצעים ליווי והדרכה מקיפה בתחום לקות השמיעה לצוות העובד עם התלמיד והתאמת תכנים לימודיים ומטרות לקשייו האישיים. בנוסף ניתנת הסברה לחדרי מורים, לצוותים חינוכיים ולתלמידי הכיתות המשלבות וכן סיוע ומעקב אחר הנגשת הכיתות.

המרכז החינוכי-טיפולי לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים מחוז חיפה:

המרכז החינוכי-טיפולי במחוז חיפה, הינו מרכז מקצועי המתמחה בתחום לקות השמיעה ובראייתו ההוליסטית, פועל לקידומו התקשורתי, לימודי, חברתי ורגשי של התלמיד עם לקות השמיעה תוך תמיכה בו, במשפחתו ובגורמים הסובבים אותו וזאת תוך התייחסות לצרכיו הייחודיים ולשילובו המיטבי בחברה.

תלמיד כבד שמיעה/ חירש, זכאי למגוון שירותים בהתאם לירידה בשמיעה ובהתאם למסגרת בה הוא לומד. שירותי המרכז ניתנים הן בשעות הבוקר והן בשעות אחר הצהריים. בשעות הבוקר, מורות מומחיות תחום מגיעות לבתי הספר של הילדים המשולבים בחינוך הרגיל ועובדות איתם על פי תח"י. בשעות אחר הצהריים מגיעים התלמידים למרכז ומקבלים טיפולים משלימים הכוללים טיפולים רגשיים, קלינאית תקשורת, תגבור לימודי, להקת מחול ושיעורי העשרה מצוות מומחה בתחום לקות השמיעה העובד במרכז. בנוסף קיים במקום מרכז אבחונים.

לקוויות שמיעה

הנגשה אקוסטית במחוז חיפה:

כל תלמיד עם לקות בשמיעה הנמצא במערכת החינוך, זכאי על פי חוק ללמוד בכיתה אקוסטית. מטרת ההנגשה היא להשיג את התנאים המיטביים ללמידה יעילה עבור התלמיד. נוהל ההנגשה מפורט במסמך שבקישור להלן:

[נוהל ההנגשה אקוסטית](#)

בחירת הכיתה וביצוע ההנגשה, נקבעים על פי המלצות וסדרי עדיפויות של יועץ אקוסטי מטעם הרשות, וקלינאית תקשורת מומחית בתחום ההנגשה האקוסטית מטעם המרכז החינוכי טיפולי לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים בשיתוף עם הנהלת בית הספר והרשות המקומית. ההנגשה כוללת: תקרה אקוסטית, מזגן שקט, דלת אקוסטית אטומה, חיפוי קירות, רצפה רכה/גומיות לרגלי הכיסאות, זיגוג כפול/ אטימת חלונות חיצוניים ו/או פנימיים, הצללת חלונות, פעמון מהבהב, מערכת הגברה כיתתית.

לקויות שמיעה

פרויקט הסברה לבתי ספר משלבים:

על מנת להעלות את המודעות ללקות השמיעה בבתי הספר המשלבים ובכיתות, מוצג באופן חזותי ומילולי, מידע נגיש וחוויתי הקשור לחוש השמיעה ולתקשורת נכונה עם אדם לקוי שמיעה. הלוח הינו לוח פעיל, בו התלמידים יכולים להתנסות במשימות המתחלפות מעת לעת.

לקוויות ראייה

"אין אפאטן קען מען נישט זען
 ווי גוט און גליקליך מען איז"

190152K-610 23 1K161K -

תלמידים בעלי לקות ראייה ועיוורון, הנם אוכלוסייה מובחנת שמקבלת מענה מקצועי ע"י מערך תמיכה מערכתי, הפועל ברמה המחוזית.

לקות ראייה ועיוורון, הינם פגם במערכת הראייה ו/ או בעצב הראייה ו/או במרכזי המוח, אשר אינו ניתן לתיקון או לשיפור בעזרת משקפיים רגליים למצב של ראייה תקינה. חומרת הלקות נקבעת על פי ממצאים רפואיים ועל פי ההשלכות ללקות הראייה על תפקודו של התלמיד. תלמידים שנמצאו זכאים יקבלו תמיכה המותאמת לצורכיהם הייחודיים על פי שקול דעת מקצועי בלבד, וזאת הן במוסדות החינוך הרגיל והן במוסדות החינוך המיוחד . במסגרת מערך התמיכה, התלמיד זכאי לתמיכת מורה תומכת נודדת מומחית בלקות ראייה ועיוורון בהתאם לתכנית ייחודית הממוקדת בארבעה תחומים מרכזיים המבוססת סטנדרטים מקצועיים:

ציפי קליין

0542497050

kleintzipi@gmail.com

מי הם המורים התומכים ?

המורים התומכים הם מורים נודדים המועסקים במת"י חיפה מחוזי מתמחה. מורים שהוסמכו לחינוך מיוחד והתמחו בחינוך תלמידים עם לקויות ראייה ועיוורון. מורים אלו, נמצאים בתהליך קבוע של פיתוח מקצועי.

מודל ההדרכה של המדריך המחוזי:

במסגרת ההדרכה, המדריך המחוזי אחראי על הפעלת כל מערך התמיכה ההיקפי בתלמיד הכולל: איתור תלמידים, הערכה תפקודית להמלצת קבלת תמיכה, מתן הסברה, ייעוץ וחוות דעת מקצועית במסגרות החינוך הקולטות ובקהילה, הדרכה מקצועית והעצמת כישורי המורים התומכים לפתוח ראייה הוליסטית ודיפרנציאלית בהתאם לצורכי התלמיד ובזיקה ללקות, פיתוח מיומנויות עבודת צוות, פיתוח מערך מומחי תחום וקידום למידת עמיתים תוך קיום דיאלוג מקדם ללמידה ולעשייה בשטח.

למידע נוסף על מערכת הסיוע במערכת החינוך לתלמידים בעלי לקות ראייה ועיוורון, באתר אגף הח"מ:

<http://edu.gov.il/hnm/heb/subject/disabilities-types/Visual-Impairment/Pages/assistance-education-systems.aspx>

התאמת הסביבה הלימודית והפיזית והנגשתה לתלמידים בעלי לקות ראייה ועיוורון

בכדי שתלמידים עם לקות ראייה ועיוורון יביאו לידי ביטוי את יכולותיהם באופן מיטבי, הם זקוקים להנגשות בשלושה תחומים: הנגשת הסביבה הפיזית, הנגשת הפעילות הבית-ספרית והנגשה פדגוגית-חינוכית-לימודית.

להלן כמה דוגמאות לסוגי הנגשות :

הנגשת ספרי לימוד:

תלמידים עם לקות ראייה שנמצאו זקוקים להנגשה של ספרי הלימוד יקבלו ספרי לימוד מונגשים. ההחלטה לאופן ההנגשה בהתאם לצורכיהם, לגילם ולממצאי הערכת תפקודי ראייה על ידי הצוות המקצועי.

הנגשה טכנולוגית פדגוגית-חינוכית – לימודית - מערכת החינוך נותנת מענה לצרכיו הייחודיים של התלמיד עם לקות ראייה / עיוורון. טכנולוגיה המסייעת מפצה על חוסר חלקי או מלא בערוץ החזותי, ובאה לידי ביטוי בשלושת הערוצים: חזותי, שמיעתי ומישושי. המענה ניתן לתלמיד לאחר קבלת ממצאים רפואיים מרופא עיניים והערכת תפקודי ראייה מאנשי החינוך המומחים בתחום לקות הראייה.

דוגמאות לעזרים טכנולוגיים ואופטיים :

לקוויות ראייה

הנגשת הסביבה הפיזית

הנגשת הסביבה הפיזית נותנת מענה לצרכים הייחודיים של תלמידים בעלי לקות ראייה בתחומי הבטיחות, ההתמצאות וההתארגנות. דוגמאות להנגשת הסביבה הפיזית במסגרות החינוך במחוז:

למידע נוסף ומפורט בתחום ההנגשות, באתר אגף הח"מ :

<http://edu.gov.il/hnm/heb/subject/disabilities-types/Visual-Impairment/Pages/accessibility.aspx>

"כאלו שאנו עושים. אבל אם תשמו לב על פי היכולת שלו
לשלוש שלושה.
הוא יחיה את כל חייו באמונה שהוא עושה." - אלברט איינשטיין

הכרות עם אפשרויות ההנגשה הפרטנית במחוז והפעם אפליקציה לתקשורת תומכת חליפית:

מערכת החינוך פועלת ליצירת מערכת נגישה לכלל התלמידים, כל אחד על פי צרכיו. זאת בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (1988), על פיו זכאי כל תלמיד עם מוגבלות, להתאמות בתחום הנגישות. התאמות טכנולוגיות מטרתן לסייע לתלמיד בתהליכי הלמידה, לאפשר השתתפות פעילה בעיסוקים בעלי משמעות ולקדם עצמאות ושיווין בתהליך החינוכי.

ההנגשה הפרטנית מיועדת עבור תלמידים הזקוקים להנגשה בתחומי הכתיבה והקריאה ועבור תלמידים המתקשים בתקשורת הדבורה וזקוקים לתקשורת תומכת וחליפית (תת"ח) באמצעות מגוון אפשרויות טכנולוגיות.

עד כה התקיימו שלושה קולות קוראים לנגישות פרטנית במהלכם נרכש ציוד טכנולוגי רב לתלמידים בכל רחבי המחוז. במסגרת הקול קורא הוזמנו עבור תלמידים שאינם יכולים לבטא את צורכיהם התקשורתיים באמצעות דיבור, מכשירי iPad עם אפליקציה לתקשורת תומכת חליפית מסוג Touch chat.

אפליקציית ה-Touch chat הנה אפליקציה ליצירת לוחות תקשורת עבור מכשירי Apple. לוח תקשורת באפליקציה הנו לוח של סמלים, תמונות ו/או מילים שמשולב עם מנוע דיבור (לשפה הערבית יש לרכוש תוסף נוסף). הלוח נבנה על ידי קלינאית התקשורת בהתאם ליכולות התלמיד וכל שותפי התקשורת של התלמיד יכולים להוסיף מסרים רלוונטיים. בעת נגיעה של התלמיד במסר על המסך יופיע המסר כתוב והמחשב יקריא אותו.

בשנתיים האחרונות פתחנו ברחבי מחוז חיפה ארבע השתלמויות שיועדו לכל הצוותים, שמטרתן להעמיק בהכרות עם אפליקציית ה-Touch chat לשם הטמעתה בקרב הצוותים המקצועיים בשטח.

אנו רואים חשיבות רבה במחוז לכך שכל המסגרות שבהם תלמידים שקבלו iPad עם Touch chat יכשירו את כל הצוות שמלווה את התלמיד לשימוש מקצועי ומותאם לצרכיו של התלמיד. השימוש באפליקציה זו ואפליקציות אחרות קיימות, מאפשר לתלמידים שלא מדברים בשפה דבורה תקשורת פעילה ועצמאית עם סביבתם.

מוזמנים ליצור עמי קשר בכל שאלה והתלבטות בנושא.

ריפוי בעיסוק

"כְּצִי לְהַכִּין אֶת הָאֵל וְהַמַּחֲשֶׁבֶת שֶׁל אָדָם.
אֵל תִּסְתַּכֵּל שֶׁל מֶה שֶׁהוּא כְּבֵד הֵשִׁיג, אֵל מֶה שֶׁהוּא
318 וְאֵל לְהֵשִׁיג"
- ע' ובראך חליל ע' ובראך

קצת על מקצוע הריפוי בעיסוק :

מקצוע טיפולי שמטרתו לספק לאדם כלים ומיומנויות אשר יאפשרו לו להתמודד עם דרישות החיים. מרפאים בעיסוק רואים את תפקידם המרכזי לסייע לאדם להיות מעורב בעיסוקים שהם בעלי מטרה, משמעות וחשיבות, אשר מאפשרים לו השתתפות בחיי יום יום כבסיס לבריאותו, רווחתו, בטחונו ואיכות חייו. **הקבוצה הגדולה ביותר בישראל עמה עובדים מרפאים בעיסוק היא תלמידים במערכת החינוך מגיל 3 עד 21**, עם אבחנות של קשיים בתקשורת ושפה, אבחנות על רצף האוטיסטי (ASD), מוגבלות פיזית, ליקויי למידה, אבחנות פסיכיאטריות, הפרעות התנהגות, מחלות מיוחדות ומוגבלות שכלית התפתחותית. במערכת החינוך התערבות המרפא בעיסוק כוללת את התחומים הבאים:

השגת עצמאות מרבית בפעילויות היום-יום (ADL)

פיתוח כישורים העומדים בבסיס הלמידה (למשל כישורים ניהוליים, כישורי התארגנות לקראת מטלות לימודיות וטיפול בקשיים בתחום הכתיבה)

פיתוח כישורי משחק ועיסוקים לשעות הפנאי כמקור להנאה, לאינטראקציות חברתיות ולהתפתחות רגשית וחברתית.

שיפור מיומנויות חברתיות והתייחסויות לקבוצת השווים.

הכנה לחיי עבודה: רכישת הרגלי עבודה ומיומנויות עבודה לצד אנשי צוות נוספים.

ליווי אישי וקבוצתי בתהליך המעבר מבית הספר לקראת צבא, שרות לאומי, לימודים גבוהים ודיוור בקהילה. שותפות בתוכניות הליבה של הכנה לחיים ומעברים

הנגשה של סביבה, חומרים וייעוץ ארגוני: התאמת הסביבה החינוכית להשגת תפקוד עצמאי, המלצה לאביזרים לקידום הניידות ולקידום עצמאות בתפקוד בחיי היום - יום, התאמות בתחום המחשב.

מיכל דה לה וגה

0545248443

delavega@netvision.net.il

ה"אני מאמין" שלי ביחס להדרכה ברפוי בעסוק:

קבלת הדרכה היא חובה מקצועית של מטפל בכל שנות עבודתו. אני מדריכה במחוז את המרפאים בעסוק מזה 20 שנה ורואה בתפקידי הזדמנות חיים שאפשרה לי להתפתח אישית ומקצועית דרכה. אופן מתן ההדרכה שלי בבתי הספר במחוז מגוון ומתקיים במפגש פרטני או קבוצתי, קבוצת עניין סביב נושא משותף, קבוצות חניכה למטפלים חדשים, למידת עמיתים למטפלים וותיקים, מפגשים לצורך הערכת המטפל, מפגשים אישיים ועוד. תכני ההדרכה ומטרותיה גם הם מגוונים: הדרכה בהקשר של תלמיד מסוים, דיון בעקבות תצפית בטיפול או בקבוצה, הנחייה בשימוש בכלי הערכה והתייעצות סביב ממצאי הערכה, סיוע בתכנון תל"א או תח"י, סיוע בבניית שותפות עם עמיתי הוראה ממקצועות אחרים, מעקב אחר התפתחותו המקצועית של המטפל ועוד.

את תוצרי ההדרכה קשה להראות בתמונות.

הם משפיעים על איכות הטיפול הניתן לתלמידים, ותורמים למקצועיות המטפלים, לרווחתם ולמניעת השחיקה.

בחרתי להביא את זווית המודרכות אותן אני מלווה, הכותבות מה היא ההדרכה עבורן:

בית ספר אבן גבירול

בבית הספר לומדים תלמידים עם משכל גבולי ומוגבלות שכלית התפתחותית קלה בני 12-21.

"ההדרכה מאפשרת שיח וקידום מקצועי ענייני ורצוף לאורך שנים. היכולת לנתח תיאורי מקרה, להביא התלבטויות ולחדד מטרות, ולראות את התלמיד ולחשוב יחד, יוצרת מרחב עבודה חדש, המחזק את תחושת המסוגלות האישית בטיפול ובונה את הזהות המקצועית לאורך שנים. בנוסף, ההדרכה מספקת כלים להתאמת דרכי העבודה לדרישות מערכת החינוך והתנהלות מול הצוות הבית ספרי לצד מתן גיבוי מול המערכת."

בית ספר הנרייטה סאלד

בבית הספר לומדים 109 תלמידים בכיתות א-ח, עם מוגבלות שכלית התפתחותית קלה או עם משכל גבולי ומצרף לקויות נלוות.

"ההדרכה פותחת אופקים חדשים לחשיבה, נותנת בסיס וגיבוי מקצועי, ומצמיחה אותי מעלה, ממש כמו עץ."

בית ספר עופר

בבית הספר לומדים תלמידים בני 12-21 עם ASD ומוגבלות שכלית התפתחותית ולקויות מורכבות.

"הדרכה עבורי היא הזדמנות למידה כמי שרוב זמנה מוקדש לטיפול, ההדרכה מאפשרת חיבור בין הקליניקה לתאוריה ולמידה של מודלים חדשים לעבודה. מאחר וההדרכה מתקיימת במתכונת קבוצתית נוצר שיח פורה סביב דילמות בטיפול ומול השותפות בעבודה עם הצוות הפדגוגי."

אשכול גני פלורה

גנים לילדים החל מעיכוב התפתחותי ועל למוגבלות שכלית עמוקה.

"אני רכזת צוות המונה חמש מרפאות בעיסוק באשכול של 10 גנים לילדים מגיל שלוש עד שבע עם מוגבלות שכלית מקלה עד קשה. מתחילת עבודתי באשכול לפני כ 12 שנים זכיתי לליווי והדרכה של מדריכה המגיעה לאשכול ובנוסף, בכל עת מצוקה נענית, מקשיבה ומסייעת.

ההדרכה נעשית בשני מישורים: 1. מישור רגשי 2. מישור מקצועי.

1. במשור הרגשי- ההדרכה מהווה עבורנו זמן איכות שבו אנו יכולות לשתף ברגשות הן ברמת עבודת צוות, והן בתחום ההתמודדות עם הטיפול בילדים. מיכל מקשיבה ומנווטת את השיחה ברגישות.

2. במשור המקצועי- אנו מעלות דילמות מקצועיות ובוחנות אותן יחד. למיכל ידע רב בתחום המקצועי ואנו זוכות להעשרה ולחידושים המקצועיים.

העבודה בריפוי בעיסוק דורשת ניווט בין אנשי הצוות הטיפוליים (לדעת לחשב את דרכך ולפעול בתוך כחלק מצוות) וכן הבנה וידע בטיפול בילד, המשתנה עם השנים ועם צמיחת המקצוע, כמו גם רגישות לילד ומשפחתו. לכן המפגשים עם המדריכה הינם חשובים: הן כמקום לאורור רגשות העולים מהעבודה בשטח והן כמקור ידע. אני שמחה שזכיתי במהלך השנים לליווי רגיש ומקצועי."

קלינאי תקשורת

"צוות הינו קבוצה של אנשים העלת מידה אלוהה של תלות עצמית.
המכוונת להשגת מטרה או להשגת משימה.
חברי הצוות מסכימים על מטרה ואל כק שהצדק היחידה להשגתה הינה
לעבור ביחד"
Parker, 1990 –

מודל שיתופי בהדרכת קלינאי/ות התקשורת במחוז חיפה

לפני כארבעה וחצי חודשים התחלתי את שנתי הראשונה בהדרכת הקלינאים והקלינאיות במחוז. במהלך מפגשי היכרות ומיפוי צרכים בכעשרים בתי ספר וגנים בחינוך המיוחד, פגשתי קלינאי/ות תקשורת בשלבים שונים בהתפתחותם המקצועית, מלאי מוטיבציה ומחויבים לקדם את יכולות התקשורת, ההשתתפות, ההאזנה והדיבור של תלמידיהם בכל האמצעים: מילים ומבעים, מחוות, תמונות וסמלים. מטרה מרכזית בהדרכה היא קידום עבודה בצוות, שיתופי פעולה של קלינאי התקשורת עם הצוותים הטיפוליים והחינוכיים שמלווים את התלמידים. את תהליך ההדרכה בשטח מלווה השנה גם השתלמות בנושא, בהובלת שרה קורלנסקי, מדריכת החינוך הלשוני במחוז. ההשתלמות משותפת לקלינאי/ות תקשורת ומחנכות/מורות לחינוך לשוני. בבסיסה היכרות עם מודלים קיימים, ניתוח מקרים ובירור תחומי החוזק והתחומים לחיזוק של המודל השיתופי, תוך המשך קידום העבודה המשותפת. בתי הספר נחשפו לכלי המיפוי התקשורתי המעמיק, שנועד להערכה משותפת וממפה את יכולות התקשורת והשפה של התלמידים בסביבות שונות. בבסיסו של המודל השיתופי עומדת התפיסה על פיה השתתפות התלמידים בסביבה היומיומית והטבעית, תתקיים בצורה מיטבית, כאשר ייווצרו ויתקיימו שיתופי פעולה בין אנשי הצוות, שמלווים את התלמידים בסביבות שונות. התהליך הולך ומתבסס בכל מסגרות החינוך המיוחד.

בית ספר אופקים

בבית ספר 'אופקים', לתלמידים עם נכויות פיזיות, מתקיימת קבוצת כישורים חברתיים, בשיתוף מחנכת הכיתה דבי, קלינאית התקשורת תמר, מרפאה בעיסוק מיכל והסייעות מייסון ומג'דה. במהלך הפעילויות כל אחד מהתלמידים משתתף, נותן הוראות לאחרים ומתייחס לחבריו בעזרת תקשורת תומכת ודיבור. תלמיד עם נכות פיזית קשה לוחץ בעזרת ראשו ומפעיל מתג שמשמיע הוראה ("לשיר", "לנגן" וכדומה) וכך גם הוא משתתף ומפעיל את חבריו לקבוצה. תלמיד נוסף משלב ג'סטות עם שימוש באיפד להבעת בקשות.

גליה דרור

0544931750

galyush@gmail.com

בית ספר הרים

בבית ספר 'הרים' לנערים אוטיסטים בגילאי 12-21 בגבעת עדה, המודל השיתופי צבר תאוצה במהלך החודשים האחרונים. בכיתה של המחנכת דנה, ובשיתוף עם קלינאית התקשורת שדא, הן מקדמות את יכולת היוזמה והתגובה ואת יכולת הבחירה של תלמידים על הרצף האוטיסטי בסביבות שונות.

לאחר הערכה משותפת של יכולות התקשורת, ההבעה וההבנה, מנגישות המחנכת והקלינאית לכל אחד מהתלמידים תמונות מצולמות, המבטאות את הצרכים והרצונות, וכוללות את האובייקטים האהובים והפעילויות המועדפות עליהם. בזמן האוכל, הן מציגות לכל תלמיד מספר אפשרויות והתלמיד מצביע ובוחר את המאכל המועדף עליו. במהלך המפגש התלמידים מגישים זה לזה מאכלים, מצביעים ומבטאים בקשות והעדפות במחוות/בתמונות. עקרונות התהליך הולכים ומתבססים בסביבות שונות במהלך יום הלימודים. בהמשך יורחבו המבעים של התלמידים ממילים בודדות למבע המכיל 3-4 מילים במלל/תמונות.

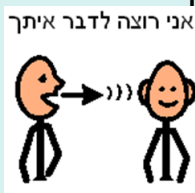
בית ספר קשתות

ב'קשתות', בית ספר יסודי לתלמידים על רצף האוטיזם, מתקיימות קבוצות על פי המודל השיתופי בכל הכיתות. קלינאית התקשורת ענת, המרפאה בעיסוק יעל והמורה ניבה מובילות מפגש משותף בכיתה בה התלמידים בגילאי 10-12. מטרת המפגש נובעת משני התחומים: כישורים חברתיים-תקשורתיים וכישורים תפקודיים ביצועיים. למפגשים סיפור מסגרת כללי: הקבוצה מגיעה לאי בודד לאחר הפלגה שהשתבשה. החברים חוקרים את האי, בונים קהילה ותוך כדי כך מתמודדים עם בעיות, משימות ארגון ותכנון, מגלים תחומי ידע חדשים, לומדים "לחיות" ביחד כקבוצה ומתנסים בתפקידים שונים, יוזמה ופשרה.

בית ספר עופר

ב'עופר', ב"ס לתלמידים על רצף האוטיזם, מתקיימת קבוצת שיח בהובלת המחנכת מורן, והקלינאית וודיעה. בקבוצה חמישה תלמידים שמנהלים שיחה עם תמיכה וויזואלית של שלבים ועקרונות בשיח. בכל מפגש עולה נושא מוגדר, מלווה בתמונה/סמל, ומתקיימת חזרה מילולית וויזואלית על חוקי שיח ברורים. התלמידים בוחרים מילת שאלה, פונים זה לזה בשאלה רלוונטית לנושא, תוך הפניית מבט אל הנמען, יצירת קשר עין והקשבה. המפגש מלווה בצילומים של חוויות משותפות, כמו טיול, שעברו התלמידים ושנבחר כנושא לשיח.

טיפול בהבעה ויצירה

"למדת' שאנש' יסכחו מה אמרתם ומה עשיתם. אבל הם
בחיים לא יסכחו איך עממתם להם להשיג"
- מאיה אנש'לו

מעט על טיפול בהבעה ויצירה:

למרות שטיפול באומנויות הפך מוכר פורמלית רק בעשורים האחרונים, טיפול באמצעים אמנותיים שונים הוא דבר מקובל משחר ההיסטוריה. כך למשל במצרים העתיקה עודדו אנשים עם מחלה נפשית להשתתף בפעילויות אמנותיות. ביוון העתיקה נהגו להשתמש בדרמה ובמוסיקה לשם ריפוי ובתרבות הרנסנס ראו בריקוד ובמשחק בעלי תפקיד מרכזי בבריאות ובצמיחה של ילדים. טיפול בהבעה ויצירה משתמש באומנויות כדי להבין תהליכים נפשיים ולהעלות לאוויר העולם רגשות ועולם פנימי מודחק. ישנם סוגים שונים של טיפול: טיפול במוזיקה, טיפול בתנועה, טיפול בדרמה, פסיכודרמה וביבליותרפיה. טיפול רגשי זה מתאים מאד למתקשים בביטוי ורבלי (מילולי). באמצעות יצירה מביע המטופל את עולמו הרגשי והאומנות משמשת ככלי השלכתי ומתווך בין התכנים הלא מודעים של האדם לתכנים המובאים לטיפול. הטיפולים מאפשרים למטופל להתחבר עם עולמו הפנימי דרך היצירות שלו, ובדרך זו לגלות ולממש את הפוטנציאל שלו. בבסיס הטיפול בהבעה ויצירה עומדות שתי הנחות יסוד:

(א) לאומנויות ולתהליך היצירתי כוח מרפא

(ב) החיבור בין גישות פסיכולוגיות קיימות לעשייה האמנותית, מאפשר את קיום התהליך הטיפולי.

הדרכה בטיפול בהבעה ויצירה:

קבלת הדרכה היא חובה מקצועית של מטפל בכל שנות עבודתו. הדרכה משמעותה ראית על. קיומה של הדרכה מאפשר הסתכלות אחרת על המתרחש במרחב הטיפולי ללא הזדהות יתר ומעורבות רגשית. היא יוצרת מרחק רגשי המאפשר ניתוח וראיית דברים מזוית שונה. הדרכה מאפשרת למטפל לקבל ליווי, הכוונה, חידוד ומיקוד בסוגיות טיפוליות שונות וכן הרחבה של הפרספקטיבה. המטפל המודרך מביא דילמות מן השטח וזקוק למפגשים בהם יוכל לברר באופן גלוי את לבטיו ותחושותיו, להעלות ספקות ולקבל רעיונות חדשים. כל זאת תוך שימוש בעידוד המדריך להבנה עצמית. ההדרכה מאפשרת למטפל לבחון ולהכיר את רגשותיו, לזהות את תפיסתו המקצועית והאישית. ההדרכה מסייעת למטפל לצמוח, לפתח את הידע, את הכישורים ואת היכולות הייחודיות לו. ההנחה הבסיסית היא שככל שהמטפל מזהה את יכולותיו הוא מייטיב לזהות את יכולותיהם של מטופליו, לסמוך עליהם ולעזור להם לצמוח. הדרכה הוא מקום של תמיכה והכלה, הרחבת נקודות מבט שנעלמו מעיניו וזוהי חובה מוסרית לכל מי שבוחר להיות איש טיפול.

עליזה קרבן

0507489703

alizakrnb@gmail.com

טיפול בהבעה ויצירה

הדרכה מחוזית- התמונה "בשטח":

מתן ההדרכה בבתי הספר במחוז מתקיים בעיקר במפגשים קבוצתיים. למפגשים אלה ישנה תבנית קבועה: בכל מפגש מטפל מביא הצגת מקרה עם דילמה מקצועית ואנחנו דנים יחד. המטפלים האחרים מביאים מנסיונם נקודות מבט שונות על אותו מקרה. לרוב, אני כמדריכה מוסיפה המשגה תאורטית כדי לתת מבט עומק.

מפגש ההדרכה נועד גם לצרכי "ונטילציה": המטפלים מעורבים במקרים רבים ומורכבים, ולעיתים קרובות זקוקים להרבה תמיכה והכלה כדי שיוכלו להמשיך לתת טיפול מיטבי. המטפלים מתמודדים עם נושאים קשים כמו אלימות, מוות, פגיעות מיניות וכו'. המטפלים הם היחידים שמתמודדים באופן ישיר עם הכאב של המטופלים (לעומת שאר אנשי החינוך הממוקדים בעיקר בתפקוד הקוגניטיבי והפיזי). המטפלים עוסקים בבעיות שלעיתים קרובות מעוררות התנגדויות מצד המטופלים, כי לא קל לגעת בכאב רגשי. מעבר למפגשי ההדרכה, ההדרכה המחוזית עוסקת גם בהתפתחות המקצועית של המטפלים ע"י השתלמויות מגוונות הנותנות מענה לחלק מהקשיים המתעוררים בשטח ובנוסף מתקיים גם תהליך הערכה מסודר.

אביא דוגמאות של עבודת הדרכה של שלושה צוותים טיפוליים :

בית ספר קורצ'אק

בית ספר לתלמידים עם לקויות בתחום הרגשי/התנהגותי. בבית הספר יש צוות של ארבע תרפיסטיות נהדרות, רובן צעירות ועם הרבה מוטיבציה, רצון ללמוד ולהתעמק. אני נפגשת עם הצוות באופן קבוע (מידי שבועיים). בשיחתי האחרונה עם רינה שמואלי וצוות בית הספר דווח לי שהם מאד מרוצים מהעבודה של המטפלים. הנערים מחכים בקוצר רוח לבוא לטיפול ונוצר קשר של אמון ויש טעם של עוד. אין ספק שעוד עבודה רבה לפנינו.

בית ספר אופקים

בבית ספר לומדים תלמידים עם לקויות פיזיות מורכבות. הצוות הטיפולי מונה 4 מטפלים שמתמודדים עם תלמידים עם שיתוק מוחין. יש קושי רב לבוא במגע עם העולם הפנימי שלהם, כי לפעמים ההדחקה עוזרת להם להתמודד עם מצבים בלתי אפשריים. המטפלים צריכים להתמודד עם העצב הקשה של רבים מהתלמידים ועם הידיעה שלהם שלא ניתן לרפא אותם. בנוסף קיימת התמודדות עם מצבי בדידות קשה ונטישה. פגישות ההדרכה עוסקות הרבה בהתמודדות הרגשית של המטפלים.

בית חולים ברכה- מחלקה אונקולוגית ילדים

בבית חולים יש 4 מטפלים שמתמודדים יום יום עם מצבים של חולי ומוות. לרוב הם עובדים עם ההורים ועם הילדים ביחד. הם נחשפים להרבה סבל וחרדה ולפעמים הם צריכים ללוות ילדים בסיום חייהם. המטפלות הן לרוב צעירות ואמהות לילדים קטנים ולכן זקוקות להמון ליווי ואמפטיה כדי להיות שם עבור הילדים ומשפחותיהם. ההדרכה מהווה סוג של קבוצת תמיכה להתמודדות היומיומית הקשה שלהן.

חינוך למיניות בריאה

"אל כל אדם הזכות למיניות ואהבה ללא הפחד קרבות. אס.צ.ר. ע"ל.
אנה משפחתי. רק.ע. נטייה מינית. אמונה חולאי ונכות.
אל כל אדם הזכות לחינוך למיניות". - החלטת האו"ם 1975

שמי לימור סרור ובשלושת החודשים האחרונים התחלתי לשמש בתפקיד מדריכה בחינוך למיניות בריאה בחינוך המיוחד במניפת הכנה לחיים במחוז חיפה. במהלך שנות עבודתי כיועצת בבית ספר "גיל", בית ספר לתלמידים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בתפקוד בינוני מורכב עד עמוק סיעודי, בחרתי ללמוד ולהעמיק את הידע והניסיון בתחום החינוך למיניות בריאה. בין ההכשרות שלי אני מנחה מדריכה מטפלת ומחנכת למיניות – מטעם מכון "אשלים" ומכון "רם", מנוסה בעבודה עם כל אוכלוסיות החינוך המיוחד, מטפלת מינית ומטפלת משפחתית וזוגית מטעם אוניברסיטת בר אילן ומרצה בפורומים שונים.

ישנה חשיבות רבה לערכים הנלמדים במשפחת התלמיד, אך יש גם מקום משמעותי לבית הספר. ביה"ס עבור התלמיד בחינוך המיוחד הוא המקום שהוא שווה בו רוב היום, ולומד ערכים ועמדות באופן גלוי ובאופן סמוי על המיניות והתנהגות חברתית שלו ושל הסביבה. עמדות על דימוי הגוף, על מערכות יחסים, על בריאות היגיינה וטיפול, על השונות שלו, על פרטיות וציבוריות ועוד. בשנות העיצוב הללו נחשפים התלמידים בחלקם למגוון חוויות והתנסויות המותאמות והלא מותאמות להם. הם זקוקים לתיווך מכיל, מאפשר וידע מותאם להתמודד גם עם המטלות ההתפתחותיות בגדילה.

חינוך למיניות בריאה מטרתו לתת ידע, להקנות ערכים שנמצאים בהלימה עם הלגיטימציה למיניות, ובכלל זה גם לימוד מניעת. באמצעות מעגל ההפנמה, והלגיטימציה לחקור, לשאול, להבין, ניתן לקיים שיח כיתתי רלוונטי ומותאם על מיניות. יש לבסס את המידע על מספר פרמטרים: גיל כרונולוגי, גיל "מיני", אופי ואפיוני המוגבלות, רמת התפקוד בתוך המוגבלות, חשיפה למקורות ידע עצמאיים כמו אתרים באינטרנט, התנהגויות מיניות מותאמות או שלא מותאמות אם קיימות ועוד.

לימור סרור

054257273

rony31s@walla.co.il

חינוך ולימוד חייב לכלול בעיניי פיתוח מדיניות בית ספרית בנושא, מתן ידע לצוות ביה"ס כולו, ובכלל זה הצוות המסייע, שיתוף ההורים והאנשים המשמעותיים לתלמיד, על מנת ליצור שפה אחידה ברורה ומאפשרת הפנמה מיטבית של ידע, ערכים ועמדות. בניית תלב"ס תתבסס על עקרונות אלו ותבסס חינוך למיניות בריאה באופן ספירלי התואם את השלב ההתפתחותי הפסיכו-סקסואלי של התלמידים.

נכון לזמן כתיבת המאמר, ישנם בתי ספר שמתכוננים להתחיל תהליך משמעותי כמו בית ספר "גניגר", אך נכון לזמן זה אני מבקשת לציין עשייה שכבר החלה בבית ספר "עופר" – שעקרונות מדיניות הלבוש וההתנהגות של הצוות והתגובות של הצוות כלפי תלמידים בהקשר לחינוך מיני חברתי תורגמו לכדי מצגת נלמדו בישיבת צוות בית ספרית. אני רוצה לציין את צוות הכיתות בחינוך המיוחד במכללת אורט ביאליק – שהחלו תהליך של השתלמות בנושא, כדי להתמודד עם הסוגיות העולות במוסד לימודי מיוחד זה. בית ספר "עופרים" – שנמצא בתהליך בניית צוות מוביל לתחום החינוך למיניות בריאה ובירור צרכים כדי להתחיל למידה בגיל הצעיר. כמו כן הספקתי בזמן הקצר של תחילת התפקיד להיפגש עם מובילי תחום בבית ספר "הנרייטה סולד", "תחכמוני" בחדרה, "אחוזת ילדים" ו"הוד". ברצוני לציין כי בחודש הבא יתקיים יום עיון תשע"ח - חינוך למיניות בחינוך המיוחד "לדבר או לא לדבר?" שותפות ההורים בשיח המיני, בסמינר הקיבוצים ולעודד את המנהלים לשלוח נציגים ליום זה.

המחלקה לחינוך מיוחד
הפקולטה לחינוך
מכללת סמינר הקיבוצים

אגף א' - שרות פסיכולוגי ייעוצי
היחידה לחינוך למיניות
ומניעת פגיעה

משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

יום עיון תשע"ח - חינוך למיניות בחינוך המיוחד
"לדבר או לא לדבר?"
שותפות ההורים בשיח המיני

יום העיון יתקיים ביום ד' 14.2.18, כ"ט בשבט תשע"ח, בשעות 13:45-18:00
 באולם 70, מכללת סמינר הקיבוצים, דרך נמיר 149 ת"א

"אמר לי ואשכח, אמר לי ואזכור, שאל אותי ואלמז" - רמב"ם מ'ין פ'תקל"א

העיקרון המנחה את השירותים בחינוך המיוחד הינו עיקרון איכות החיים. איכות חיים היא תוצר של מידת ההתאמה בין צרכיו של אדם מסוים לבין התנאים הסביבתיים שלו. תחום התקשוב הינו תחום חשוב ומשמעותי, אשר ביכולתו ליצור ו/או לשפר תנאים סביבתיים כך שיתאימו לצרכים של כל תלמיד בחינוך המיוחד.

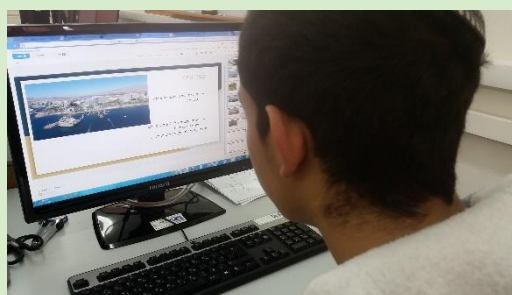
אחד היעדים של פיקוח החינוך המיוחד במחוז חיפה הוא יישום מיומנויות טכנולוגיות שונות בדרכי הוראה, למידה והערכה. בתי הספר במחוז משתמשים בטכנולוגיות שונות המסייעות בקידום שילובם של תלמידים עם צרכים מיוחדים תוך עקיפת מגבלותיהם. באמצעות מחשבים, אייפדים, עזרי הנגשה, תוכנות ואפליקציות מותאמות, צוותי ההוראה נותנים מענה הולם לצרכיו של התלמיד באופן שיאפשר לו למצות את יכולותיו, לקדם אותו בתהליכי הלמידה ולשפר את הישגיו הלימודיים.

צוותי ההוראה שמקבלים אמצעי קצה עוברים הדרכות והשתלמויות ייעודיות המסייעות לקדם את הטמעת התקשוב בהיבטים פדגוגיים, חינוכיים-ערכיים וארגוניים-מערכתיים בבתי הספר במחוז.

במחוז מתקיים גם מיזם שיתופי בשם "הכר את האחר בשביל ישראל" בהובלת צוות התקשוב יחד עם החינוך המיוחד. מטרת המיזם הינה קירוב לבבות בין תלמידי החינוך הרגיל ותלמידי החינוך המיוחד, תוך למידה שיתופית מקוונת וחקר "שביל ישראל". המיזם הפועל זו השנה השנייה מתמקד בנושא "70 שנה למדינת ישראל – 70 פנים חלומות ומעשים". שותפים למיזם 40 בתי ספר, מחציתם מהחינוך הרגיל ומחציתם מהחינוך המיוחד. ההיענות לביצוע המשימות מרשימה ונוצרו שיתופי פעולה מרגשים ביותר בין בתי הספר.

בית ספר "אבן גבירול"

בית ספר לתלמידים עם משכל גבולי ומוגבלות שכלית התפתחותית קלה בני 12-21. בית הספר חמ"ד "אבן גבירול" משתתף גם השנה במיזם המיוחד "הכר את האחר בשביל ישראל". זהו פרויקט מתוקשב בו תלמידי ביה"ס משתפים פעולה יחד עם תלמידי הישיבה יבנה בחיפה. התלמידים לוקחים חלק במשימות מתוקשבות ולומדים על קטע נבחר בשביל ישראל. השיא יהיה כששני בתי הספר יפגשו יחד לטיול ולפעילות משותפת על שביל ישראל.

בית ספר "אדנים"

בית ספר לתלמידים עם הפרעות נפשיות. אחד מיעדי בית הספר בשנה"ל תשע"ח הינו "הוראה ולמידה בסביבה דיגיטלית". על מנת לקדם יעד זה, ביה"ס החליט לגבש צוות מוביל ומיומן באוריינות טכנולוגית דיגיטלית, שיהווה סוכן שינוי מעורר השראה. בתחילה נערכו שני מיפויים- הראשון בוחן את אפיון והערכת מידת השימוש בסביבה מקוונת להוראה וללמידה, והשני- דיווח שימוש בעמדה המתקשבת בכיתה, אשר הועבר הן למחנכים והן למורים מקצועיים. בעקבות המיפויים אותרו 5 אנשי צוות מובילים באוריינות דיגיטלית, אשר כל אחד מהם יחזק איש צוות אחר בנושא מומחיותו.

אשכול גנים פלורה

גנים לילדים החל מעיכוב התפתחותי ועל למוגבלות שכלית עמוקה. אשכול גנים פלורה משתתף בפרויקט "קול קורא" של משרד החינוך לשילוב טכנולוגיה מסייעת בהוראה, לצורך התאמה והנגשה בתחום התקשורתי והלימודי.

ההטמעה של טכנולוגיה מסייעת ושילוב האייפדים באשכול נעשתה בשלבים: בשנת תשע"ו מונה צוות מוביל, שכלל קלינאית תקשורת, מרפאה בעיסוק, רכזת תקשוב, גננת ומנהלת האשכול לצורך איתור צרכים והזמנת קול קורא. בשנת תשע"ז נבחר צוות מוביל אשר עבר השתלמות במרכז שלומי (מרכז להשתלמויות מורים במדעים וטכנולוגיה) בנושא שילוב אייפדים בהוראה. בנוסף חלק מהצוות קיבל הדרכה באשכול- ע"י רכזת תקשוב ממשרד החינוך בעיקר בשימוש באפליקציות ייעודיות באייפד. במקביל התחלנו להטמיע את השימוש באייפד בכיתות. חלק בזמן טיפולים פרארפואיים וחלק בתוך הגן בזמן מפגש. השנה תשע"ח מתקיימת באשכול השתלמות מוסדית "שימושים טכנולוגיים להטמעת נושאי למידה". המטרה היא הרחבת העבודה באמצעי טכנולוגיה מסייעת בלמידה בכלל ולצורכי תקשורת בפרט על-ידי הצוות החינוכי בשיתוף פעולה מרבי עם הצוות הפרא-רפואי. במהלך השנה, נערכת הדרכת הורים אשכולית במוקדים שונים.

